

ANNO 2000

Andrupenes

LAUKU SĒTA

**Muzejpedagoģiskās
programmas**

Krāslavas novada muzeja struktūrvienībā

“Andrupenes lauku sēta”

1. MAIZES STĀSTS

Mērķis – veidot priekšstatu par rudzu maizes gatavošanas procesu, ierauga gatavošanu, maizes pagatavošanai nepieciešamajiem traukiem, Latgalei raksturīgo terminoloģiju, maizes cepšanu un ar to saistīto tradīciju piekopšanu Latgalē. Tāpat nodarbība paredzēta attieksmes veidošanai pret maizi, kā roku darbu, kas agrāk bijis laukietilpīgs un tajā pašā laikā svēts un godājams.

Nodarbības saturs – tēmas izklāsts notiek caur stāstījumu un paraugdemonstrējumiem. Tiek rādīti rudzi, rudzu graudi, ir iespēja pašam tos samalt dzirnakmeņos un iemēģināt miltu sijāšanu. Tiek aplūkotas tādas tēmas kā rudzu maizes mīklas gatavošana, krāsns sagatavošana maizes cepšanai, kukuļu veidošana un zīmes uz maizes kukulīša, kā arī ar maizi saistītie trauki un darbarīki (kā sauca Latgalē) un tradīcijas un ticējumi, kas saistīti vairāk ar Latgales reģionu.

Mērķauditorijas vecums – satura prezentācija tiek pielāgota attiecīgi vecuma posmiem. Programma piemērota gan pirmsskolas iestāžu vecāko grupu bērniem, gan skolēniem vecuma posmā no 1.-4. klasei, 5.-9. klasei, vidusskolēniem, kā arī studentiem.

Nodarbības ilgums – stāstījums un paraugdemonstrējumi – 40 min, ar praktisko darbošanos un maizes cepšanu – līdz 1,5 h (atkarībā no grupas lieluma).

2. NO MĀLA LĪDZ KERAMIKAI

Mērķis – veidot priekšstatu par māla izmantošanas daudzveidību, nozari un tās specifisko attīstību Latgalē, īpaši pievēršoties tradicionālajām Latgales podnieku prasmēm. Muzeja ekspozīcija ir piemērota tēmas izklāstam, uzskatāmi parādot, piemēram, tradicionālo Latgales saimniecības un dekoratīvo trauku paraugus, malkas cepli, podnieka virpu un citus saistītus priekšmetus.

Nodarbības saturs – tēmas izklāsts notiek caur stāstījumu un paraugdemonstrējumiem, pievēršoties tādām tēmām kā māls kā materiāls, tā ieguve veidošanas paņēmieni no senatnes līdz mūsdienām, trauku rotāšanas tendences senāk, Latgales tradicionālajā keramikā un mūsdienās, trauku pirmsapstrādes, vāpēšana jeb glazēšana, trauku apdedzināšanas tehnoloģijas, keramika un tās plašā joma, dažādās masas, kā arī tas, kas vairāk raksturīgs Latgales tradicionālajai keramikai, tostarp tradicionālās formas un to latgaliskie nosaukumi un pielietojumi senāk.

Mērķauditorijas vecums – satura prezentācija tiek pielāgota attiecīgi vecuma posmiem. Programma piemērota gan pirmskolas iestāžu vecāko grupu bērniem, gan skolēniem vecuma posmā no 1.-4. klasei, 5.-9. klasei, vidusskolēniem, kā arī studentiem.

Nodarbības ilgums – stāstījums un paraugdemonstrējumi – no 30 – 45min, ar praktisko darbošanos ar mālu – līdz 1 h (atkarībā no grupas lieluma).

3. SKALU GROZI UN DEKORI

Mērķis – Sniegt priekšstatu par skalu grozu veidošanas nepieciešamajiem izejmateriāliem, to sagatavošu, plēšanu, kā arī pašu pīšanas procesu. Tāpat iepazīstināt ar seno skalu grozu veidiem, to pielietojumu un vēsturisko izmantošanas kontekstu.

Nodarbības saturs – tēmas izklāsts notiek caur stāstījumu un paraugdemonstrējumiem, izmantojot, ekspozīcijā pieejamos skalu grozu paraugus, sagatavotos izejmateriālus un skalu plēšanas ierīci. Tiek iepazīts skalu plēšanas process, ļaujot iemēģināt to pašiem. Tiek sniegts ieskats arī groza pīšanā, kā arī tehnikās, kādās tiek sagatavoti skali. Nodarbības nobeigumā tiek piedāvāts katram pašam izgatavot nelielu skalu dekoru, lai apgūtu skalu groza pinuma principu (pamata režģi).

Mērķauditorijas vecums – satura prezentācija tiek pielāgota attiecīgi vecuma posmiem. Programma piemērota gan pirmsskolas iestāžu vecāko grupu bērniem, gan skolēniem vecuma posmā no 1.-4. klasei, 5.-9. klasei, vidusskolēniem, kā arī studentiem.

Nodarbības ilgums – stāstījums un paraugdemonstrējumi – ap 30, ar praktisko darbošanos ar līdz 1 h (atkarībā no grupas lieluma).

4. LINU APSTRĀDES PROCESS

Mērķis – Sniegt priekšstatu par linu kultūru, kā nozīmīgu Latvijas, īpaši Latgales, kultūras identitātes daļu, kā arī par 20.gs. sākumā vēl aizvien praktizētajiem linu apstrādes etapiem. Sniegt priekšzināšanas par nozīmīgākajiem linu apstrādē izmantotajiem darbarīkiem un veicamajām darbībām.

Nodarbības saturs – tēmas izklāsts notiek caur stāstījumu un paraugdemonstrējumiem, parādot kā izskatās paši lini, kā agrāk notikusi linu plūksana, pastāstot kā notikusi atpogaļošana, pogaļu zārdošana, linu mērcēšana, mīstīšana, kulstīšana, sukāšana, vērpšana, diegu sagatavošana aušanas darbiem, kā arī kā agrāk pašu spēkiem tika balināti pelēcīgie linu audekli. Stāstījums tiek papildināts ar dažiem tautasdziesmu piemēriem, kas pierāda to, ka linu apstrādes kultūra latviešu (tostarp latgaliešu) kultūrā bijusi dziļi iesakņojusies un bijusi līdzās līdz nesennai pagātnei (līdz par 20.gs otrajai pusei).

Mērķauditorijas vecums – satura prezentācija tiek pielāgota attiecīgi vecuma posmiem. Programma piemērota gan pirmsskolas iestāžu vecāko grupu bērniem, gan skolēniem vecuma posmā no 1.-4. klasei, 5.-9. klasei, vidusskolēniem, kā arī studentiem.

Nodarbības ilgums – stāstījums un paraugdemonstrējumi – ap 30, ar praktisko darbošanos ar līdz 1 h (atkarībā no grupas lieluma).